

Ordlista

Vi har försökt göra ordlistan så enkel att förstå och använda som möjligt, utan svåra beskrivningar och alltför utförliga förklaringar.

A	Area	Area är en mängdenhet som beskriver en avgränsad ytas storlek.
	Axel	En stång som går genom ett hjuls mitt kallas axel. Den överför kraft från motorn till hjulen på en bil genom en överföringsanordning.
B	Balanserad kraft	Ett föremål är balanserat och orörligt när alla krafter som påverkar föremålet är lika starka och tar ut varandra.
D	Drev	Ett drivande kugghjul.
E	Effekt	Den styrka och hastighet med vilken en maskin arbetar.
	Efterföljare	Oftast ett kugghjul eller en remskiva som drivs av ett annat kugghjul eller remskiva.
	Energi	Förmågan att utföra arbete. Du får din energi från mat. Ishockeyspelaren och snurrorna får sin energi från dig.
F	Flytförmåga	Flytförmåga är en uppåtsträvande kraft hos ett föremål som gör att det kan flyta. Om flytförmågan är större än tyngden flyter föremålet, om tyngden är större än flytförmågan sjunker föremålet.
	Friktion	Motståndet mellan två ytor som gnids mot varandra. T.ex. när en axel snurrar i ett hål eller när du gnuggar händerna mot varandra.
H	Hastighet	Tillryggalagd vägsträcka per tidsenhet. Vanligaste enheterna km/h och m/s.
	Hävstång	En hävstång är en anordning som gör arbetet lättare. En stång som vrids runt en punkt, vridningspunkten, då kraft tillförs. Det är en av de allra vanligaste enkla maskinerna. Gungbrädor, saxar, nageltänger, tänger, pianon, parkeringsmätare, platttänger och skottkärror fungerar alla med hjälp av hävstångar.
K	Kraft	En yttre påverkan som drar eller trycker på ett föremål.
	Kronhjul	Har bara tänder på en sida och ser ut som en krona. Hakar i ett annat kronhjul eller ett vanligt cylindriskt kugghjul för kraftöverföring i 90 graders vinkel.

Kugghjul	Ett kugghjul är ett tandat hjul. Ett sätt att klassificera kugghjul är genom antalet tänder, t.ex. ett 8-tandat eller ett 40-tandat kugghjul. Kugghjul kan användas för kraftöverföring, för att öka eller minska hastighet eller ändra en roterande rörelses riktning.
M	
Massa	Massan anger mängden materia hos ett föremål. Den svarar på vilken vikt ett föremål har. Enhet: 1 kilogram (1kg).
O	
Obalanserad kraft	Ett föremål som påverkas av en obalanserad kraft (inte är i jämvikt) måste röra sig på något sätt. Se den obalanserade gungbrädan.
Opartiskt test	Objektivt mäta t.ex. en maskins prestanda genom att jämföra dess förmåga under olika omständigheter.
R	
Rem	Ett band som löper oavbrutet runt två remskivehjul så att det ena hjulet kan driva det andra. Den är oftast utformad så att den släpper greppet om den efterföljande remskivan slutar snurra.
Remskiva	Ett hjul med ett spår som kan hålla fast en drivrem, kedja eller ett rep. Kan användas för att överföra kraft, ändra hastighet eller driva ett annat hjul.
Rotation	Vridning eller rörelse runt en central, fast punkt. T.ex. ett hjul på en axel.
S	
Snäckskruv	Ett kugghjul med bara en spiralformad kugge som liknar en skruv. Hakar i ett annat kugghjul för mycket långsam överföring av stora mängder kraft.
V	
Verkningsgrad	Ett mått på hur stor del av kraftöverföringen till en maskin som resulterar i praktiskt arbete. Friktion orsakar ofta kraftförlust och minskar maskinens verkningsgrad.
Vikt	Se massa.
Vinkel	Utrymmet mellan två linjer eller plan som korsas, eller en linjes lutning i förhållande till en annan linje. Mäts i grader eller radianer.
Vridningspunkt	I en gungbräda sitter vridningspunkten på mitten. Vridningspunkten behöver inte alltid vara på mitten av hävstången. Hos vissa hävstångar kan vridningspunkten sitta i ena änden, exempelvis hos en skottkärra.
Växla ned	Ett litet kugghjul driver ett större kugghjul och förstärker den kraft som tillförs. Men efterföljaren rör sig långsammare.
Växla upp	Ett stort kugghjul driver ett litet kugghjul och minskar den kraft som tillförs. Men följehjulet rör sig snabbare.
Å	
Återställning	Nollställning av en mätskalas visare. Till exempel nollställning av mätbilens mätskala.